

**MÜZİK ARAŞTIRMALARINDA KULLANILAN KURAMSAL ALT YAPININ YAZARLARI
TARAFINDAN DEĞERLENDİRİLMESİ****Evaluation of The Theoretical Basis Used in Music Research by The Authors****Serpil UMUZDAŞ ***
Hatice TÖK ****ÖZ**

Kuramlar, değişkenler arası ilişkilerin açıklanmasındaki bilimsel temelleri oluşturur. Müzik araştırmalarında kuramlar; müzik disiplinini ilgilendiren olay veya olgular açıklanmaya çalışılırken aynı işlevle kullanılmaktadır. Bu çalışma ile, müzik araştırmacıları hedeflenerek “müzik kuramı” alanı dışındaki, disiplinler arası kuram temelli araştırmaların gereği vurgulanmıştır. Müzik alanında yazılmış kuramsal makale örnekleri sunan bu çalışmayla; müzik alanında yapılmış araştırmaların, kuramlarla temellendirilme durumunun anlaşılması ve tartışılması amaçlanmıştır. Böylece, müzik alanındaki araştırmaların, olgu veya olayları kavramsal arka plana dayandırarak nasıl yapıldığı, bu süreçleri deneyimleyen akademisyenlerden edinilen verilerle desteklenerek sunulmuştur. Çalışmada aynı zamanda, müzik alanında kuram temelli bir makale yazmayı hedefleyen yeni araştırmacılara öneriler bulunmaktadır. Çalışmaya dahil olan yayınlar; araştırma makalesi (research) formatında olması, derleme ve müzikal yapı çalışmalarının dışında doğrudan kuramsal arka plan kullanılması kapsam kriterlerine uygun olan dokuz makaledir. Bu makalelerin betimleyici stratejiyle okuyucuya sunulmasının ardından, çalışmaların yazarlarına yöneltilen sorular yoluyla sağlanan nitel veriler değerlendirilmiştir. Bu çalışmaların arka planlarında çoğunlukla sosyal bilimlerde kullanılan kuram, yaklaşım ve modeller olduğu görülmüştür. Yazarlar, kaliteli çalışma üretmek için ulusal ve uluslararası literatüre, kavramlara ve değişkenlere hâkim olmanın gereğini vurgulamışlardır. Kuramsal arka planla çalışma yürütmek isteyen deneyimsiz araştırmacılara ise bu hazır bulunuşluğa sahip olduktan sonra disiplinler arası okumalar ile ilişkisel sorgulamalar önerilmiştir. Çalışma ile özellikle; müzik araştırmalarında “temellendirme ve yaklaşım” gereğinin vurgulanması önemsenmektedir.

Anahtar kelimeler: Müzik araştırmaları, Kuram, Alt yapı, Yaklaşım, Perspektif**ABSTRACT**

Theories are the scientific basis for explaining the connection between variables. Theories in music research are used with the same function when trying to explain events or facts related to the music discipline. This study aimed to target music researchers and emphasized the necessity of interdisciplinary theoretical research outside the field of "music theory". With this study which presents examples of theoretical articles written in the field of music, it is aimed to understand and discuss the state of basing researches in the field of music on theories. Thus, how researches in the field of music are structured basing the facts or events on conceptual background is presented by supporting with data obtained from academics who experience these processes. The study also includes suggestions for new researchers who aim to write a theory-based article in the field of music. The study includes nine articles that meet the scope criteria of being in research article format and using theoretical background other than compilation and musical structure studies. After these articles were presented to the reader with a descriptive strategy, the qualitative data provided through questions directed to the authors of the studies were evaluated. It has been seen that the backgrounds of these studies are mostly theories, approaches and models used in social sciences. The authors emphasized the need to master national and international literature, concepts and variables to produce quality work. For inexperienced researchers who want to conduct studies with a theoretical background, interdisciplinary readings and relational inquiries are recommended after having this readiness. Especially with the study, it is considered important to emphasize the need for "grounding and approach" in music research.

Keywords: Music research, Theory, Base, Approach, Perspective**Araştırma Makalesi/Research Article Geliş Tarihi/Received Date:** 18.03.2024 **Kabul Tarihi/Accepted Date:** 01.08.2024*** Sorumlu Yazar/Corresponding Author:** Prof. Dr., Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi, sumuzdas@hotmail.com, ORCID: 0000-0002-6013-2406**** Hitit Üniversitesi, haticetok19@hotmail.com, ORCID: 0000-0003-0885-8821**

EXTENDED ABSTRACT

Theories in music research; It's used for the same function when trying to explain events or facts concerning discipline of music. An attempt has been made to exemplify the practices of how the theoretical basis is created in research in the field of music. How research in the field of music is conducted by basing facts or events on a theoretical background is presented, supported by data obtained from sample academics who have experienced these processes. The study also includes suggestions for new researchers who aim to write theory-based articles in the field of music.

The research is in the qualitative descriptive scanning model. In this study, sample articles and their authors' opinions on how the theoretical basis is created in research in the field of music are scanned and described. The study includes nine articles that match the scope criteria of being in research article format and using theoretical background other than compilation and musical structure studies. The responsible authors of these musical articles with a theoretical background constitute the working group. The author of two articles examined could not be reached. The authors in the study group who provided data had experience about the research subject and they voluntarily participated in this research in which their opinions were sought to be obtained. The data in the current research were collected and classified to solve the sub-problems determined according to their relationships.

Which music studies have a theoretical background? Within the period determined for the research for the question, the studies were taken from the pool created after scanning with the keywords "music + theory" in Google Scholar, TR Index and Dergi Park search engines; Nine articles that met the scope criteria of being in research article format and using theoretical background in addition to compilation and musical structure studies were examined. How is the theoretical basis handled in music research within the scope? For the question of how the articles were structured, the theoretical basis within the study was scanned and described. What are the opinions of the responsible authors of theoretical music research about their respective studies? The question was tried to be explained with the answers received from the study group through open-ended survey questions.

• What is your reason for choosing the theory you used in your study over other potentially related theories? Can you tell me briefly?

• What are your opinions about the current applicability of the theory you use in the field of music?

• Which studies do you think should be supported by theory? How should the studies that are not based on theory be supported or structured?

• What would you recommend to inexperienced researchers who want to conduct studies with a theoretical background?

• Are there any theories in the field of music (other than music theory)? If so, can you describe this theory?

Qualitative data obtained from the responses were grouped based on the questions. The collected data were analyzed with descriptive analysis. The findings are reported and explained with direct quotations. The study code of the article belonging directly to the quoted author was used. These quotes also contribute to reliability as evidence of grouped data. Peer opinion was used during the evaluation process. The situation, it's processing and the relevant author's opinions are presented in sub-problem order, supported by the data obtained. These studies,

most of which are quantitative and published in different years, are Turkish articles written based on research with a theoretical background in the field of music. It is understood that the articles examined used the theories they used in their basis in various ways. Deduction and induction are involved here. There are ways in which the research is carried out on a theoretical basis, variables are selected based on theory, or data are combined and inductively associated with the theory. In both cases, there is a relationship between data and theories. It has been observed that the background of these studies, in which quantitative and qualitative approaches are used, are mostly theories, approaches and models used in social sciences. In their work, the authors chose the theory for reasons such as field, subject, literature compatibility, topicality and opportunities. According to the data obtained from the opinions of the responsible authors of the studies examined, the theories used must be compatible with the variables and research questions of the research. Findings in national and international literature, validity and usefulness are important in theory selection. The purpose and subject of the study should be explained in conjunction with the chosen theory. Studies are expected to start from theory or arrive at theory.

Bilimsel araştırmalarda temel görev; bir kuramı geliştirme, destekleme ya da kuramsal önermeleri test ederek yeni bilgiler üretmektir. Kuramlar, araştırmacılara; verileri anlama, organize etme ve yorumlama içinde veya değişkenleri nasıl kullanacakları yönünde işlevler sunar (Layder, 1998). Kuramlar, olayları açıklama ve kestirme amacı ile gerçekleştirilen birbiriyle ilişkili yapıları (kavramları) tanımlar ve önermeler seti olup değişkenler arası ilişkileri tanımlamak amacıyla olaylara sistemli bir görüş getirir. Birbiriyle ilişkili olayların ve olgu sınıflarının yol açtığı sonuçları ve davranışları açıklamaya çalışan çeşitli önerme (tümel) türlerini kapsamaktadır (Bailey, 1987; Kerlinger, 1973; Lawson, 1995; Mouly, 1963). Kuramsal alt yapıyla oluşturulan çalışmada, kuram; araştırma sorularının nasıl biçimleneceğine ve araştırmanın tasarımıyla yorumlanmasına dek tüm araştırma sürecine yön verir. Böylece bir kuram, kavramsal model ya da yapı; bilimsel bir çalışma için parametreler sağlar ve araştırmacıların olaylar, olgular ya da durumlar arasında ilişkiler kurabilmesine olanak sağlar (Fawcett, 2005'ten akt. Çatal ve Dicle, 2014).

Yapısal ilişkilerin sorgulanıp, temellerinin açıklanmaya çalışıldığı (Neuman, 2008: 11) kuramlarla, her bir alan; bilimsel tespitler yapabilmek amacıyla taşır. Bu yönüyle “müzik kuramları” müzik ve öğelerinin temel yapısını, temel kurallarını ve ilişkilerini oluşturan daha spesifik bir alanın dahilindedir. Mevcut araştırmada, “müzik kuramları” çalışmaları kapsam dışında olsa da okuyucunun bir müzik araştırmasında kuramsal alt yapı oluşturma ile müzik kuramı çalışmasını ayırt ederek okuma yapması amacıyla “müzik kuramı” ifadesinin açılımına değinmek yerinde olacaktır. Böylece okuyucular, okuma yaparken araştırma kapsamını ayırt etme olanağı bulabilirler. Zira bu araştırmada müzikal yapı araştırmaları ile ilgilenilmemektedir.

Müzik kuramı, tarzların müzikal sesleri nasıl organize ettiğine dair teknik açıklamalar sağlamış ve müzikal yapılar hakkında içgörüler sunarak kuramsallaştırılmıştır (Krumhansl, 2002; Meyer, 1956). Poland (1963), müzisyenlerin teori (kuram) kelimesi kullanımını bir yönüyle eleştiren; ders ismi bağlamında “müziğin temelleri” ifadesini önermektedir. Müzik teorisi ifadesinin, bu temelleri sistemli biçimde açıklama girişiminden oluştuğunu belirtmektedir. Bilimsel olarak ise, bir kuram; açıklayıcı olmanın yanı sıra test edilebilir hipotezler çıkartabilir.

Türkçeleştirmek için kuram kelimesi kullanılmaya başlandığı (www.tdk.gov.tr) ve müzik çalışmalarında müzik teorisi (Ertuğrul, 2020; Orujov ve Orujova, 2020; Topaloğlu ve Afacan, 2020) ve müzik kuramı (Altun ve diğerleri, 2016; Sağer, Gürpınar ve Zahal, 2013; Tufan, Bulut ve Kılıç, 2007) olmak üzere her iki kavramın da tercih edildiği görülmektedir. Çünkü teori veya kuram kelimeleri genellikle farklı algılanarak araştırmacılar tarafından tercihen seçilmektedir. Çalışmalarda dersle ilgili bir konu için teori, temel bilimlerle ilgili konu içeriğinde ise kuram kelimesini tercih ettikleri görülmektedir. Çalışmada anahtar kelime olarak “müzik+teori” kullanıldığında, müzik teorisi, müzik notaları vb. gibi ders içerikleri, “müzik+kuram” kullanıldığında ise daha çok eğitim ve sosyal bilimlerin kullandıkları teorilerin müzik çalışmalarıyla ilişkilendirildiği görülmüştür.

Bu çalışmayla; müzik alanında yapılan araştırmalarda kuramsal alt yapının nasıl oluşturulduğuna ilişkin uygulamalar örneklenebilir çalışılmıştır. Müzik alanındaki araştırmaların, olgu veya olayları kuramsal arka plana dayandırarak nasıl yapıldığı, bu süreçleri deneyimlemiş olan örneklenen akademisyenlerden edinilen verilerle desteklenerek sunulmuştur. Çalışmada aynı zamanda, müzik alanında kuram temelli makale yazmayı hedefleyen yeni araştırmacılar için öneriler bulunmaktadır.

Önem

Makale ve tezlerde çokça ifade edilen “alan yazındaki boşluk” olgusu, o konuda hiç çalışılmamış olduğundan çok, o konuya hiç o bakış açısıyla bakılmamış, o kuramla ya da bakış açısıyla ilişkilendirilerek incelenmemiş olduğu anlamına da gelmektedir. Araştırmacılar, bir çalışmayı ilk defa yapmak kadar, bir olaya ya da olguya ilk defa o bakış açısıyla bakıyor olmayı da önemsemelidirler. Konuya ilişkin geliştirilen perspektif, çalışmanın temele oturmasıyla birlikte okuyucuya bir tür harita/yönerge sunar. Bu çalışma ile, müzik araştırmalarında “temellendirme ve yaklaşım” gereğinin vurgulanmış olması önemsenmektedir.

YÖNTEM

Araştırmanın Modeli

Araştırma nitel betimsel tarama modelindedir. Bu model, araştırmanın amacına yönelik nitel verilerden faydalanılarak durum tespiti yapılması için kullanılmıştır. “Bir problemin çözümüne ilişkin gözlem, görüşme ve metin analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerini kullanan nitel araştırma, daha önceden bilinen veya fark edilmemiş problemlerin algılanması, probleme ilişkin doğal olguların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına yönelik öznel-yorumlayıcı bir süreci ifade etmektedir.” (Seale, 2001). Bu çalışmada; müzik alanında yapılan araştırmalarda kuramsal alt yapının nasıl oluşturulduğuna ilişkin örnek makaleler ve yazarlarının görüşleri taranarak betimlenmiştir.

Çalışma Grubu

Çalışma kapsamına dahil olan yayınlar; araştırma makalesi (research) formatında olması, derleme ve müzikal yapı çalışmalarının dışında kuramsal arka plan kullanılması kapsam kriterlerine uygun olan dokuz makedir. Kuramsal arka plana sahip bu müzik makalelerin sorumlu yazarları ise çalışma grubunu oluşturmaktadır. İncelenen iki makalenin sahibi olan bir yazara ulaşılamamıştır. Çalışma grubundaki veri sağlayan yazarlar; araştırılan konuya yönelik deneyim sahibi olarak, görüşlerinin elde edilmeye çalışıldığı bu araştırmaya gönüllü olarak katılım göstermişlerdir.

Verilerin Toplanması ve Analizi

Mevcut araştırmada veriler; bağlama göre belirlenen alt problemlerin çözümlenmesi için toplanmış ve tasnif edilmiştir.

Kuramsal arka planı olan müzik araştırmaları hangileridir? sorusu için araştırma için belirlenen süre dahilinde, Google Akademik, TR Dizin ve Dergi Park arama motorlarında “müzik+kuram” anahtar kelimeleriyle yapılan taramadan sonra oluşturulan havuzdan, çalışmaların; araştırma makalesi (research) formatında olması, derleme ve müzikal yapı çalışmalarının dışında doğrudan kuramsal arka plan kullanılması kapsam kriterlerine uygun olan dokuz makale incelemeye alınmıştır. *Kapsam dahilindeki müzik araştırmalarında kuramsal alt yapının işlenişi nasıldır?* sorusu için; makalelerin kuramsal alt yapıyı, çalışma içinde nasıl yapılandırdıkları taranarak betimlenmiştir. *Kuramsal Müzik araştırmalarının sorumlu yazarlarının ilgili çalışmalarıyla ilgili görüşleri nelerdir?* sorusu; çalışma grubundan açık uçlu anket soruları aracılığıyla alınan yanıtlarla açıklanmaya çalışılmıştır.

Araştırma; Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi Etik Kuruluna sunularak 08. 12. 2023 tarihli 371407 sayılı kararla onaylanmıştır. Veriler, kuramsal arka plana sahip bu çalışmaların sorumlu yazarlarına e-posta aracılığıyla ulaşılarak toplanmıştır. Veri toplama aracı olarak, yazarlar tarafından belirlenen sorularından oluşan açık uçlu anket kullanılmıştır. Ankette kullanılan sorular aşağıda verilmiştir.

- Çalışmanızda kullandığınız kuramı diğer ilgili olabilecek kuramlara tercih sebebiniz nedir? Kısaca anlatır mısınız?
- Kullandığınız kuramın müzik alanında güncel olarak uygulanabilirliği hakkındaki görüşleriniz nelerdir?
- Sizce hangi çalışmalar kuramla desteklenmelidir? Kurama dayanmayan çalışmalar nasıl desteklenmeli ya da yapılandırılmalıdır?
- Kuramsal arka planla çalışma yürütmek isteyen deneyimsiz araştırmacılara ne önerirsiniz?
- Müzik alanında (müzik teorisi dışında) kuramlar var mıdır? Varsa bu kuramı tanımlar mısınız?

Yanıtlardan elde edilen nitel veriler, sorular temel alınarak gruplandırılmıştır. Toplanan veriler betimsel analiz ile çözümlenmiştir. Bulgular, yapılan doğrudan alıntılarla açıklanarak raporlanmıştır. Doğrudan alıntı yapılan yazara ait makalenin çalışma kodu kullanılmıştır. Bu alıntılar ayrıca, gruplanan verilerin kanıtı olarak güvenilirliğe katkıda bulunmaktadır. Değerlendirme sürecinde akran görüşünden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, kuramsal arka planla çalışıldığı için örneklenen müzik araştırmalarının; durumu, işlenişi ve ilgili yazar görüşleri, elde edilen verilerle desteklenerek alt problem sırası ile sunulmuştur.

“Kuramsal Arka Planı Olan Müzik Araştırmaları Hangileridir?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

Mevcut araştırma için belirlenen kapsam dahilindeki kuramsal müzik araştırmaları aşağıda tablo 1 ile sunulmuştur.

Tablo 1. Makaleler

Makale	Makale Adı	Yıl
M1	Gagne'nin Öğretim Kuramı Temelinde Yapılandırılmış Piyano Derslerinde İşbirlikli Öğrenme Yönteminin İşlevselliği	2020
M2	Müzik Eğitimcilerinin Mesleki Doyum Düzeylerinin, Clayton Alderfer'in Vig (Erg) Teorisine Göre Değerlendirmesi "II. Uluslararası İstanbul Kodaly Eğitim Günleri" Örneği	2020
M3	Müzik Öğretmenlerinin Düşünme Stillerinin Çeşitli Değişkenlere Göre İncelenmesi	2018
M4	2006 İlköğretim Müzik Dersi Öğretim Programı ile 2018 İlkokul ve Ortaokul Müzik Dersi Öğretim Programının Karşılaştırılmalı Kuramsal Çerçeve Analizi	2018
M5	Çalgı Derslerindeki Öğretmen-Öğrenci İletişiminde "Transaksyonel Analiz" Ego Durumları	2018
M6	İlköğretim Okulu Müzik Derslerinde Çoklu Zeka Kuramı'na Dayalı Öğretimin 6. Sınıf Öğrencilerinin Başarısına ve Öğrendikleri Bilgilerin Kalıcılığına Etkisi	2016
M7	İlköğretim Müzik Eğitiminde Yükleme Kuramı Perspektifinde Nitel Bir İnceleme	2012
M8	İlköğretim Müzik Dersinde Çoklu Zeka Kuramı Dayanaklı Ders İşleme Modelinin Öğrencilerin Müziksel Öğrenme Düzeylerine Etkisi	2009
M9	Müzik Öğretmenlerinin Liderlik Stilleri	2006

Tablo1’de bu çalışmanın kapsamına göre belirlenen makalelerin isimleri, yayımlandığı yıllar ve makalelere verilen kodlar bulunmaktadır. Çoğunluğu nicel ve farklı yıllarda yayımlanan bu çalışmalar, müzik alanında yapılmış kuramsal alt yapı ile oluşturulmuş araştırmalara dayalı olarak yazılan Türkçe makalelerdir.

“Müzik Araştırmalarında Kuramsal Alt Yapının İşlenişi Nasıldır?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

M1 kodlu araştırma kapsamında işbirlikli öğrenme deneyimini edinen öğrencilerin görüşlerini almaya odaklanıldığı anlaşılmaktadır. Nitel bir yaklaşım olan eylem araştırması yürüten yazarın, uygulayıcı ve araştırmacı olarak rollerini üstlendiği görülmektedir. Makalede Gagne’nin öğretim kuramına göre temellendirilmiş piyano öğretimi tasarlanmış ve öğrenme yönteminin işlevselliği bu yaklaşımla araştırılmıştır. Böylece temel alınan yaklaşım, tasarlanan öğretim yöntemi bağlamında işlenmiştir. Bu yöntemle öğrencilerin birlikte öğrenerek birbirlerinin öğrenmesine, motivasyonlarına ve sosyal becerilerine katkıda bulunmak için fırsatlar sunan makalenin, kuram temelinde ve kuramın ilgili aşamaları takip edilerek yürütülen bir uygulama araştırması sonucunda yazıldığı anlaşılmaktadır.

M2 kodlu makalenin arka planında, Clayton Alderfer’in ERG (VİG) kuramının kullanıldığı görülmektedir. Bu kuram, Maslow’un İhtiyaçlar Hiyerarşisi temelinde ortaya çıkan ancak farklı şekilde; insanların ihtiyaçlarını aşağıdan yukarıya değil, aynı anda erişilebilir görmektedir. M2’in temellendirilmesinde kullanılan ERG kuramı, insanların varoluş, ilişki kurma ve gelişme ihtiyaçları üzerinedir. Varoluş; fiziksel koşullar, ilişki kurma ihtiyacı, anlamlı sosyal ağlar, gelişme ise üretkenlikle ilgilidir. Kodaly müzik öğretim yönteminin uygulandığı eğitim sürecinin, mesleki doyuma etki ettiği bulgusuna ulaşılan M2 kodlu nicel çalışmada, ERG kuramının savunduğu; varoluş, ilişki kurma ve gelişme ihtiyacının, test sürecinde bir yönüyle karşılandığı bildirilmektedir.

M3 kodlu makalede; Sternberg (1988) tarafından geliştirilen zihinsel özyönetim kuramına dayanan düşünme stilleri arka planıyla çalışılmıştır. Kuram; bireylerin tek bir stille düşünmediklerini, düşünmenin birden fazla stilden meydana gelen bir yapı olduğunu savunur. Düşünmeyi organize eden zihnin, dış dünyaya yansıma biçimi temeli üzerine kuruludur. Bu kuramda düşünme stilleri, insanın zihnini ve bilgilerini kullanırken seçmiş olduğu yol olarak görülmektedir. Müzik öğretmenlerinin düşünme stillerini çeşitli değişkenlere göre incelendiği M3 kodlu nicel çalışma; müzik öğretmenlerinin genel olarak yasadışı, yürütücü, yargılayıcı, hiyerarşik, dışadönük ve liberal düşünme stiline sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğretmenlerin ve sanatçıların bu stil düşünme profilleriyle uyumu bildirilmektedir. Makalede kuram temelli bir işlenişle müzik öğretmenlerinin düşünme stilleri üzerine çalışılmıştır.

M4 kodlu makalenin yazarları; İlköğretim 2006 ve 2018 müzik dersi öğretim programlarını karşılaştırmışlardır. Çalışmada; farklı yıllarda Milli Eğitim bünyesinde uygulamaya konulan programlar, makalenin yazarları tarafından incelenmiş; programın temel yapısı ve öğrenme alanları, biçimsel ve içeriksel açıdan, özel amaçlar, temel beceriler ve değerler, programda yer alan kazanımlar, öğretme-öğrenme süreci boyutları açısından analiz edilmiş ve karşılaştırmalar yapılmıştır. Öğrenme alanları, kazanımlar ve açıklamaların yeniden ele alınıp güncellendiği, bazı kazanımların değiştirildiği ve yeni kazanımların eklendiği veya çıkarıldığı anlaşılmıştır. Bu öğretim programlarının hazırlanışında çoklu zekâ kuramı kullanılmıştır. Yazarlar, müzik dersini alan öğrencilerin tabi olduğu eğitim programlarının yetkililerce hangi kuramlarla oluşturulduğunu açıklamış, yapısal farklılıkları değerlendirmişlerdir. Dolayısıyla incelenen diğer araştırmalardan farklı olarak, kuram doğrudan seçilmemiştir. İncelenen programın dayanağı olması nedeniyle ilgili kuramın M4’te işlendiği görülmüştür.

Çalgı derslerindeki öğretmen ve öğrencilerin iletişimde kullanılan ego durumlarının ve transaksyonlarının belirlendiği M5 kodlu nicel makale ise, Eric Berne'nin Transaksyonel Analiz Kuramı'na dayanmaktadır. Transaksyonel, iletişim sürecindeki bir sosyal davranış şeklidir. Çalışmada Anadolu Güzel Sanatlar Lisesi çalgı derslerindeki öğretmen ve öğrencilerin iletişimi ile ilgilenilmiş; kuramın oluşturduğu eleştirel ebeveyn, korucu ebeveyn, yetişkin, uygulu çocuk ve doğal çocuk ego durumlarına bakılmıştır. Çalgı dersinde kullanılan ego durumu ve meydana gelen transaksyonel analizlerin, iletişimi olumlu etkileyebileceği bildirilmiştir.

M6 kodlu makale ile; ilköğretim müzik derslerinde Çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretimin öğrenci başarısına ve bilgilerin kalıcı olup olmadığına dair etkisi nicel-deneysel yöntemle araştırılmıştır. Çoklu Zekâ Kuramına dayalı öğretimin uygulandığı grubun geleneksel öğretimin uygulandığı gruba kıyasla daha başarılı ve öğrenilen bilgilerin daha kalıcı olduğunu gözlemlemiştir. Böylece bu çalışmada doğrudan kuramın test edildiği görülmektedir.

M7 kodlu makalede, ilköğretim öğrencilerinin müzik dersteki başarı durumlarına yönelik inançları, yükleme kuramı perspektifinde tartışılmıştır. Yüklemeler, bireyin elde ettiği sonuçlara ilişkin nedensel inançlardır. Nitel bir çalışma olan bu makalede araştırmacı; ilköğretim öğrencilerine, "Sizce müzik derslerinde başarılı mısınız? Müzik dersindeki başarı ve başarısızlığınız hangi nedenlere bağlıdır?" sorularını yöneltmiştir. Bu soruların kuramdan çıkan kuramsal çerçeveye göre oluşturularak işlendiği görülmektedir. Öğrencilerin dersteki başarılarını, dersi ve öğretmeni sevmeye, derse yönelik tutum, bireysel çaba ve sınavlara çalışmalarına ve müzik dersindeki yetenek ve çabalarıyla ilişkilendirdikleri görülmüştür. Başarısızlıklarını ise, arkadaşların olumsuz değerlendirmelerine, bireysel yeteneklerin olmamasına ve ders içeriğini beğenmemelerine, çalışmamaları vb. gibi sorunlarla ilişkilendirmişlerdir. Müzik eğitiminde yetenek algısı gibi alana özgü yüklem kaynakları bulunduğu bildirilmiştir. M7'nin, bir araştırmada kuramsal alt yapı kurma konusunda iyi örneklerden biri olduğu görülmektedir.

M8 kodlu makale M5te olduğu gibi çoklu zekâ kuramı alt yapısıyla çalışılmıştır. Bu kurama dayalı ders işleme modelinin ilköğretim müzik dersinde müziksel öğrenmelerinin düzeyine nasıl etki ettiği araştırılan çalışmada nicel-deneysel yöntem kullanılmıştır. Dersler, kurama göre hazırlanan ders planındaki etkinliklerin sırası takip edilerek işlenmiş olup, deney grubunun derslerinde yaratıcı drama, soru-cevap, gösteri, işbirlikçi, Dalcrose, tartışma, uygulama, gösterip yaptırma vb. yöntemler kullanılmış ve her ders için hazırlanmış materyal ve çalışma kağıtlarından yararlanılmıştır. Kontrol grubunun ders işleme sürecine ise müdahale edilmemiştir. Çoklu zekâ kuramına dayalı ders işleme modelinin; duyuşsal kazanımlarda etkili olmasa da bilişsel ve devinişsel kazanımları artırabildiği anlaşılmıştır.

M9 kodlu makale; Mc Gregor'un X-Y kuramı arka planıyla, müzik öğretmenlerinin liderlik stillerinin çeşitli değişkenlere göre belirlendiği nicel bir çalışmadır. Mc Gregor'un X-Y kuramına göre, liderler insan davranışlarını X ve Y olarak niteledikleri iki zıt grupta algılayıp ona göre davranmalıdır. X denilen tür; kendini güvenceye almayı, çalışmayı sevmediği, kaçmaya çalıştığı, herhangi bir sorumluluk üstlenmek istemezler. Bu tip insanlar çalıştırılmak için zorlanmalı, kontrol edilmeli ve hedefe ulaşmaları için cezalandırma gerektiğini öne sürmektedir. Y ise, eğlenme veya dinlenme kadar doğaldır. Çünkü burada bireyin tembel olmadığı, kendini hedefleri doğrultusunda kontrol ettiği gerçeği vardır. Bu kuramın, özellikle yönetim alanında motivasyonla ilgili bir farkındalığı içerdiği anlaşılmaktadır. Kuram arka planıyla tartışılan bulgulara göre; müzik öğretmenlerinin liderlik stilleri ne tür bir okulda çalıştığına, alandaki yetkinliğine, fiziksel şartlara ve mesleki tutumlarına göre değişebilmektedir.

İncelenen makalelerin alt yapılarında kullandıkları kuramları çeşitli şekillerde işledikleri anlaşılmaktadır. Burada tündengelim ve tümevarım söz konusudur. Kuramsal bir temelden yola çıkılarak araştırmanın yürütüldüğü, değişkenlerin kurama dayalı olarak seçildiği ya da verilerin birleşip tüme vararak kuramla ilişkilendirildiği biçimler görülmektedir. Her iki durumda da verilerle kuramlar arasında bir ilişki bulunmaktadır.

“Müzik Araştırmalarının Yazarlarının Çalışmalarıyla İlgili Görüşleri Nelerdir?” Alt Problemine İlişkin Bulgular

Bu alt problem için veriler, yazarlardan oluşan çalışma grubuna çalışmanın yöntem bölümünde sunulmuş olan sorular yönetilerek elde edilmiştir. Görüşlere yönelik bulgular, soru sırası ile sunulmuştur.

Yazarların, kullandıkları kuramı tercih sebepleri. Yazarlardan elde edilen nitel verilerden, yazarların çalışmalarında kullandıkları kuramı tercih sebeplerini beş ana başlıkta toplamanın mümkün olduğu anlaşılmaktadır.

Uygulamanın, dayandırılan kuram ile test edilmek istenmesi. *“2000 yılı sonrası MEB bünyesindeki tüm programlar yapılandırmacı yaklaşım çerçevesinde ve çoklu zekâ kuramı dayanaklı oluşturulmaya çalışıldığı için; 2006 ve 2018 programları da aynı mantıkla ele alınıp oluşturulmuştur. Dolayısıyla bunların değerlendirilmesinde de tutarlık olması bakımından aynı yaklaşımı odaklamak anlamlı olacaktır.” (M4)*

“Odaklanılan öğrenmede başarı ve kalıcılık üzerine etkili olduğu anlaşılan bir kuram olması ile müzik alanındaki etkisini test etmek istedim.” (M6)

Kuramın, çalışmanın amacı ile örtüşmesi/uygun bir çerçeve sunması. *“Makalemizin ana ekseninin, müzik eğitimcilerinin mesleki doyum ihtiyaçlarının, II. Uluslararası İstanbul Kodaly Eğitim Günlerinde ne kadar giderildiğini ortaya çıkarmak olması ve VIG teorisinde de bizim amacımızın bu üç temel öğede cevap buluyor olduğunu görmek bizi bu teori kapsamında inceleme yapmaya yöneltmiştir.” (M2)*

“...benim çalışmamda da tünden gelim yaklaşımı benimsenmiş olduğu için çalışma kuramsal bir çerçevede temellendirilmiştir... Araştırmada diğer kuramlara tercihen yükleme kuramının kullanılmasının sebebi ise araştırmanın amacı ile ilgilidir...araştırmanın amacı ile kuram örtüşmektedir...Özetle, yükleme kuramı, bu çalışmanın temelini oluşturan ve araştırmanın amacıyla uyumlu bir çerçeve sunmaktadır.” (M7)

Kuramın; farklılıklara yenilikçi ve güncel perspektif sunması. *“Bu kuramsal temele kendimi yakın hissetme sebeplerimi şöyle sıralayabilirim: a) Uluslararası literatüre bakıldığında özellikle psikoloji ve eğitim bilimleri alanlarında yapılan bilişsel çalışmalar (teorik, klinik ve uygulamaları araştırma sonuçları), zekanın ölçülmesine dayalı indirgemeci sonuçların anlam ifade etmediğini, bu sonuçlara dayanarak öğretim stratejileri geliştirmenin işe yaramadığını ortaya koymuştur. b) Bu kuram 1980'li yıllarda geliştirilmiş olmasına rağmen halen geçerli ve kullanışlı bir kuram olarak özellikle uluslararası literatürde güncel çalışmaların bulunabildiği bir kuramdır. c) Kuramın kültür olgusundan bağımsız şekilde ele alınabilmesi, kültürel farklılıkların yanı sıra başka çeşitli farklılıkların da açıklanabileceği bir kapsama sahip olması bir diğer etkidir.” (M3)*

Kuramın, somut veriler üzerinden yorum yapabilmeyi sağlaması. “...Bu kuramın teorik temel olması açısından ve işlemsel olarak betimlemeyerek, somut veriler üzerinden yorum yapabilmeyi sağlaması bizim tercih sebebimiz olmuştur. İletişimle ilgili birçok kuramı ararken bu kuramı tanımak benim için büyük bir mutluluk olmuştur.” (M5)

Planlanan uygulama için teste dayalı ön çalışma yapma. “Bu çalışmayı yaptığım sırada bu konuyla ilgili müzik eğitimi üzerine doktora düzeyinde herhangi bir çalışma yapılmamış olması, ayrıca MEB’in sonraki yıllarda bu alanda yapacağı program geliştirme ve uygulama çalışmalarına katkı sağlaması. Nitekim çalışmamın bitişinden bir yıl sonra MEB bu kurama dayalı uygulamalar yapmaya başladı.” (M8)

Yazarların, kullandıkları kuramın müzik alanında güncel olarak uygulanabilirliği hakkındaki görüşleri. Yazarlardan elde edilen nitel verilerden; yazarların tamamının, çalışmalarında kullandıkları kuramın güncel olarak kullanılabilir olduğunu düşündükleri anlaşılmaktadır. Bununla ilgili görüşlerden örnek seçilen ifadeler doğrudan alıntı ile verilmiştir.

“Zihinsel öz yönetim kuramı, müzik alanında özellikle ülkemizde pek ilgi görmemiş bir kuramdır. Müziğin insan zihninin bilinçli bir üretimi olduğu göz önüne alındığında, müziği üreten, öğrenen, öğreten ya da icra eden bir insanın nasıl düşündüğüne/düşünebileceğine dair bir farkındalık, alandaki ilgililere yol gösterici olabilir. Ayrıca, düşünme stilleri profillerine göre bireylerin daha başarılı olma olasılıkları olduğu ileri sürülen mesleklere yönelme, kariyer planlama, kariyer gelişimi gibi konularda gerek alan içi ilgililerin/yetkililerin gerekse alan dışı ilgililerin/yetkililerin insan kaynaklarını yönetmede bu bilgilerden yararlanması da daha etkili bir yönetim sürecine yol açabilir. Burada müzik öğretmenlerinin öğrencilerinin düşünme stili profillerini tanımasıyla elde edecekleri yararlar, müzikle ilgili başka etkinliklere ve işlere de genişletilebilir. Örneğin takım çalışması gerektiren durumlarda (toplu icra vb.) takımı oluşturan elemanların stil farklılıkları nedeniyle yaşanacak olası çatışmaların önüne geçilebilir. Uyumlu çalışabilecek profiller bir araya getirilerek ve her bireyin kendi düşünme stiline uygun işe yönlendirilmesiyle çalışma verimi artırılabilir. Bu nedenle, bu kuramın müzik alanına gayet uygun olduğunu düşünüyorum.” (M3)

“Çoklu zekâ kuramının araştırmayı yürüttüğüm zaman dilimine göre güncel olarak daha çok uygulandığını düşünüyorum. Var olan teknolojik gelişmeler, akıllı tahtaların web 2 araçlarının kullanılması ile çoklu zekâ kuramının da bahsedilen Görsel-uzamsal, sosyal, sözel, mantıksal-matematiksel, bedensel kinestetik, müziksel ritmik, doğasal ve içsel zekâ gibi zekâ alanlarına uygun öğrenme ortamlarını zenginleştirdiğini düşünüyorum. Günümüz eğitimcilerinde bu teknolojik araçları derslerinde çok fazla kullandıkları için ve ders içi uygulamalarda bu zekâ alanlarına yönelik etkililikleri kapsayan öğrenme içeriklerini yoğun olarak kullandıkları için çoklu zekâ kuramı teorisini öğrenme ortamı düzenlemede kullandıklarını düşünüyorum.” (M6)

“...yükleme kuramında ele alınan kavramlar, gerek bireysel çalgı-ses eğitimi, gerekse genel müzik eğitimi gibi alanlarda müzik eğitimcilerinin çoğunlukla karşına çıkan durumlarda kendini göstermektedir. Müzikteki başarı-başarısızlıklara yönelik yükleme kaynaklarının bilinmesi müzik eğitimcilerine öğrencilerine daha iyi rehberlik yapmaları açısından faydalı olacaktır. Dolayısıyla yükleme kuramı perspektifinde müzik eğitimcilerinin öğrencilerinin motivasyonları ile ilgili derinlik kazanmaları ve bilinçlenmeleri söz konusu olacaktır. Bu kuramın güncel uygulanabilirliği bu şekildedir.” (M7)

Yazarların, çalışmaların kuramla desteklenmesi hakkındaki görüşleri. Yazarların, kuram veya bir perspektif temelinde çalışılmasının gereğini vurguladıkları görülmektedir. Çalışmaların kuramdan yola çıkması ya da kurama varması beklenmektedir. Açıklayıcı yazar görüşleri aşağıda sunulmuştur.

“Genelde eğitim ve özelde müzik eğitimi ile ilgili olarak yapılacak araştırmaların bir felsefi ve teorik dayanağı olmalıdır. Teoriye dayanmayan çalışmaların bile temelde dayandığı bir ihtiyaç gerekçesi vardır. Dolayısıyla araştırmacılara yaptıkları ya da yapacakları olası çalışmalarda araştırmanın problemini geliştirirken neden – nasıl soruları arasındaki ilişkiyi konu ile ilgili literatürü detaylı araştırmaları sağlanırsa zaten bir teoriye ulaşacaklardır.” (M2)

“Bence tüm çalışmalar bir teoriyle desteklenmeli. Çünkü teorik bir alt yapı olmadan inşa edilecek her türlü kuram, uygulama, ürün geliştirme vb. çalışma yeterince açıkça anlaşılacağı gibi, nihai kullanıcılar/yararlanıcılar/uygulayıcılar tarafından da kullanılırken aksaklıklara, sorunlara, çatışmalara, hatalara yol açabilir. Örneğin bir ölçme aracı geliştirmek için ölçülecek kavrama/duruma/olguya ilişkin teorik arka plan yeterince açıklanmazsa o ölçeğin ne işe yaradığı, nasıl kullanılacağı, sonuçların nasıl yorumlanacağı, kimlere uygulanacağı vb. pek çok konuda kafalar karışabilir ya da ölçek etkin şekilde kullanılmayabilir. Sadece pozitivist değil yorumlayıcı, pragmatist ve dönüştürücü paradigmlar bağlamında da durum aynıdır....” (M3)

“Aslında görünsün ya da görünmesin ya da bilinsin veya bilinmesin her çalışmanın altında mutlaka destek alınan bir kuramsal dayanak vardır...” (M4)

“Bence mümkün olduğunca bütün çalışmalar teori ile desteklenmelidir. Teoriye dayanmayan çalışmalar ise çok iyi betimlemeli ve gelecekte oluşabilecek teorilere temel olabilecek hale gelmelidir.” (M5)

“...Test edilmiş, gerçekleştirilmiş doğruluğu ispatlanmış bir kuram olması yeterlidir. Nicel yaklaşımla veya nitel yaklaşımla gerçekleştirilen çalışmalar için bir ayrıma gidilemeyeceğini düşünüyorum. Burada ispat derken geçerli ve güvenilir olabilecek şartların sağlanmış olduğu ister nitel isterse nicel çözümlerin sunulduğu çalışmalar olması ve çalışmaların tekrar edildiğinde aynı araçla ölçülebilir şekilde hazırlanmasını önermekteyim...” (M6)

“... Özellikle nitel araştırmalar kuram ile desteklenmeli ya da bir kurama varmalıdır (Grounded theory). Ülkemizde maalesef nitel araştırmalar genellikle nicel çalışmaların daha basit bir versiyonu olarak gerçekleştirilmektedir. Nitel araştırmalar, kavramsallaştırma, derinlemesine veri toplama ve analiz gibi süreçleri içermektedir. Kuramsal olmayan nitel çalışmaların yeterli olmadığı kanaatindeyim. Eğer çalışma nitel bir çalışma olmayıp, kurama da dayanmıyor ise konu hakkında detaylı literatür çalışması yapılmalı ve konu detaylıca kavramsallaştırılmalıdır.” (M7)

“...Akademik alanda yapılacak bir çalışmanın mutlaka teorik bir alt yapıya dayandığını düşünüyorum. Bu teorik alt yapı belki yüzlerce yıla da dayanabilir. Bir çalışma teoriye dayanmıyorsa zaten bünyesinde çok yeni fikirler barındırması gerekir ki bu durumda bile yeni fikrini savunabilmesi için diğer teorilerden yararlanmak zorundadır.” (M8)

Yazarların, kuramsal arka planla çalışma yürütmek isteyen deneyimsiz araştırmacılara önerileri. Yazarlar, kaliteli çalışma üretmek için ulusal ve uluslararası literatüre, kavramlara ve değişkenlere hâkim olmanın gereğini vurgulamışlardır. Kuramsal arka planla çalışma yürütmek isteyen deneyimsiz araştırmacılara ise bu alt hazır bulunuşluğa sahip olduktan sonra disiplinler arası okumalar ile ilişki sel sorgulamalar önerilmiştir. Bununla ilgili görüşlerden örnek seçilen ifadeler doğrudan alıntı ile verilmiştir.

“...Her bilimsel çalışmanın teorik arka planı vardır ve araştırmacı bunun konuyu dağıtmadan, odaktan sapmadan, açık ve anlaşılır bir dille, yaptığı araştırmanın sorularıyla/hipotezleriyle nasıl ilişkilendirdiğini de iyice açıklayarak anlatmak zorundadır. Bunun için iyi bir literatür taraması gerekir. Özellikle ülkemizde sadece ulusal (Türkçe yayınlardan oluşan) literatürün taranması (yabancı dil bilgisine dayalı zorluktan olsa gerek), hatta bu literatürün de belli yayın türleriyle (kitaplar ve lisansüstü tezler gibi) sınırlı tutulmasından dolayı kuramsal çerçeve/teorik arka plan yeterince ele alınmamış olabiliyor. Ya da kuramsal arka planda araştırmacının iddia ettiği boşluğun aslında iddia edildiği gibi olmadığı görülebiliyor. Bu bağlamda uluslararası literatürün çok iyi taranması, literatürde kaynak çeşitliliğinin artırılması, araştırmacının temellindeki teori ile araştırma sorularının/hipotezlerinin ilişkisinin çok sağlam kurulması ve bu ilişkinin açık, anlaşılır, kafa karışıklığına yer vermeyecek şekilde anlatılması gerekir.” (M3)

“En temel çaba, alanla ve alanın diğer disiplinlerle ilişkisine dayalı kaynakları ve araştırmaları (alan yazın) okumak, notlar almak; onların yöntem ve tekniklerini incelemek olmalıdır.” (M4)

“Teoriler ile ilgili bilgi dağarcığını geliştirmelerini tavsiye ederim. Tabi bunun için çok araştırma okumak gerekiyor. Fakat yapılan bir yanlış şu ki sadece müzik disiplininden araştırmalar okuyorlar aslında farklı disiplinlerden araştırma okumak daha geliştirici olabilir.” (M5)

“...Yüksek lisans eğitimindeki derslerin eğitim kuramı ile temellendirilerek işlenmesi ayrıca bilimsel araştırma yöntemleri dersine önem verilmesi gerektiğini düşünüyorum. Eğitim kuramı ile müzik eğitimini bir arada ele alan derslere daha fazla yer verilmelidir. Araştırmacılar, bir araştırmayı gerçekleştirirken daha fazla okuma yapmalı ve araştırma konusu ile ilgili kuramları incelemelidir. Araştırma yaparken yalnızca araştırma konusunu bilmek yeterli değildir. O konunun derinlemesine ele alınması, kavramsallaştırılması gerekir. Ayrıca araştırmacıların bilimsel araştırma yönetmelerine hâkim olmaları ve gerçekleştirdikleri araştırmalarında doğru yöntemi kullanmaları gerekir.” (M7)

Yazarların, müzik alanında kullanılabilir kuramlara verdikleri örnekler. Yazarlara yöneltilen son soruda, müzik alanında kullanılabilir olduğunu düşündükleri bir kuramı belirtmeleri istenmiştir. Bu soruya görüş bildiren yazarlardan örnek açıklamalar aşağıda sunulmuştur.

“Eğitim ve insan psikolojisi, gelişimi v.b. alanlarındaki teorilerin birçoğu müzik için de uyarlanabilir kanısındayım. Örneğin Kodaly’in çocuk müzik eğitimi ile ilgili ortaya koyduğu metot (yaklaşım ya da felsefe olarak da yabancı kaynaklarda ifade ediliyor) tamamıyla Holistik Öğrenme teorisine dayanmaktadır.” (M2)

“Müzik alanında "müzik teorisi" dışındaki teoriler daha çok müziği (ya da müziğin bireye ve topluma etkilerini) anlamaya veya müziğin öğretimine yönelik incelemelere temel oluşturan teorilerdir diyebilirim. Burada hepsini saymak mümkün olmamakla birlikte bir örnek verebilirim. Müzik sosyolojisi alanında, indirgemeci paradigmaya dayalı olarak Marx'ın, Durkheim'ın, Lomax'ın müzik ve toplum ilişkisini açıklamak için öne sürdükleri kuramları örnek verilebilir. Bunlardan biri olan "Alan Lomax'ın temel varsayımına göre, herhangi bir kültürde halk şarkılarının üslubu o kültürün temel unsurlarının sembolik bir temsilidir. Bu teoride iki temel hipotez şunlardır: 1) Yüksek düzeyde merkezileşmiş toplumlarda solo şarkı, basit siyasi yapıların hâkim olduğu toplumlarda lidersiz icra yaygındır. 2) Yüksek düzeyde birbirine bağlı toplumlarda tek sesli korolar, bireyselleşmiş kültürlerde ise çok sesli geniş korolar görülür. Lomax bu hipotezleri kanıtlamak için 'kantometriks' adını verdiği, kaydedilmiş şarkıları nitel yargılardan oluşan ve müzikal yapıdan yola çıkarak türetilen 37 özelliğin yanı sıra müzik hadisenin

kendisini de hesaba katan uzun değişkenler listesinden oluşan bir değerlendirme metodu da geliştirmiştir. Bu metotla Lomax, farklı kültürlerin müzik tarzlarındaki farklılıkları açıklamaya çalışır. (Kaynak: O. Güneş Ayas, Müzik Sosyolojisi, 2019, s.67).” (M3)

“Müzik alanında teorilerin oluşturulması için çok çalışılması ve bir araştırma ve uygulama zincirinin kurulması gerekmektedir. Örneğin Edwin E. Gordon müzik öğrenim sürecini anadil öğreniminde kendiliğinden ilerleyen süreçle eşleştirir ancak çocukların müzikal gelişimleri için eğitim almaları gerektiğini savunan bir yaklaşımı söz konusudur. Gordon un teorisi müzik teorisi ile iç içedir.” (M6)

“Müzik eğitimi alanını eğitim bilimi alanında geliştirilmiş olan kuramlar ile desteklemektedir. Kendi çalışmalarının çoğunda eğitim bilimlerindeki kuramları müzik eğitimi alanına uyarlama yolunu seçtim. Bunlar motivasyon kuramları, öğrenme kuramları, tükenmişlik kuramı, oyun kuramları gibi kuramlardır.” (M7).

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Müzik alanında yapılmış araştırmaların kuramlarla temellendirilmesine ilişkin tespitlerin ve ilgili yazarların deneyimlerinin sunulduğu mevcut çalışmanın sonucu olarak;

Derleme veya müzikal yapı çalışmalarının dışındaki kuramsal arka plan kullanılan dokuz araştırma makalesinde; Gagne'nin öğretim kuramı, çoklu zekâ kuramı, yükleme kuramı, VİG (ERG) teorisi, transaksyonel analiz kuramı, sosyal sermaye kuramı, zihinsel öz yönetim kuramı, yapılandırmacı öğrenme kuramı ve X-Y teorisi gibi kuramların kullanıldığı anlaşılmıştır. Nicel ve nitel yaklaşım kullanılan bu çalışmaların arka planlarında çoğunlukla sosyal bilimlerde kullanılan kuram, yaklaşım ve modeller olduğu görülmüştür.

İncelenen çalışmaların sorumlu yazarların görüşlerinden elde edilen verilere göre; kullanılan kuramlar, araştırmanın değişkenleri ve araştırma soruları ile uygunluğa sahip olmalıdır. Ulusal ve uluslararası literatürdeki bulgular, geçerlilik ve kullanılabilirlik kuram seçiminde önemlidir. Çalışmanın amacı ve konusu seçilen kuramla iç içe olarak anlatılmalıdır. Çalışmaların kuramdan yola çıkması ya da kurama varması beklenmektedir. Metodolojik çalışmalarda (Kirkman, 2012; Delvin, Pillay ve Newman, 2014) vurgulandığı gibi; her bilimsel araştırmanın çıkış noktası olarak bir bakış açısı olması yerinde olmaktadır. Bu yapı her zaman bir kuramsal olamasa dahi; yaklaşım, model, perspektif gibi felsefi altyapı kurulmasının araştırmalara nitelik kazandırdığını söylemek mümkündür.

Çalışmaların güncelliğiyle ilgili görüşlerini sunarken yazarlar, aynı zamanda yeni araştırmacılar için yeni konular ve bağlamlar önermektedir. Bu yönüyle okuyucular yeni araştırma alanları ve fikirleri bağlamında ilham alabilirler. Örneğin; Zihinsel Öz Yönetim Kuramı, müzik eğitiminde veya sanatsal yaratıcılıkta kullanılabilir görülmektedir. Besteciler, müzisyenler ve sanatçılar, düşünme stilini anlayarak daha yaratıcı ve verimli çalışabilirler.

Araştırmacı; çalışmasını ister nicel ister nitel veya karma yaklaşımla yürütsün kuramsal alt yapı kullanılabilir. Ancak araştırmacının kuramla ilgili kurduğu yapı, araştırma yaklaşımına göre evrilebilir. Creswell (2017); nicel çalışmalarda kuramların, değişkenler arasındaki ilişkiyi açıklamada kullanılması nedeniyle, hipotezlerin değişkenlerin doğasına ve kullanımına dayandırmanın gereğine dikkat çekmektedir. Nitel bir çalışmada ise, kurama ait verilerin toplanması ve analizi sürecinde tümdengelimli ortaya çıkan bir sonuç noktası olarak da yer alabilmektedir (Creswell, 2017: 51).

Bir kuram, değişkenlerin nasıl ve neden ilişkili olduklarını açıklamayı sağlar. Ancak ilişkiye bakılmış olması kuramsal alt yapının kurulduğu anlamına gelmemektedir. Hipotezin kurama dayanmasının, kuramın çıkarımı olması anlamı vardır. Kavramların tanımlarını yaparak bunların arasında ilişki olduğu düşünülmektedir ifadesi kullanılarak istatistiksel analizlere geçmek kaliteden uzaklaştırmaktadır. İlişkinin kuramsal temellerini ve koşulları belirtilmelidir.

Kuram olmadan yapılan çalışmalar çoğunlukla bilgi yığını olarak kalmaktadır. Çünkü bilimde ortaya çıkan olgusal ilişkiler ve bu ilişkileri açıklayan bilimsel yasaların bütünlük kazanması, kuramlar sayesinde. Basit açıklamalardan çoklu değişkenleri ve ilişkileri içeren karmaşık modellere kadar değişebilirler. Bir kuramın geliştirilmesi, kavramlarını ve ilkelerini iyileştirmek ve doğrulamak için tipik olarak gözlem, deney, veri analizi ve eleştirel düşünmeyi içermektedir. Böylelikle kuramlar, yeni hipotezler ve sorulmamış araştırma sorularına kaynaklık eder. Alandaki boşluğun tespiti kuram veya yaklaşım temelli olmalıdır.

KAYNAKÇA/REFERENCES

- Akçay, Ş. Ö. (2018). Müzik öğretmenlerinin düşünme stillerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi. *The Journal of Social Sciences*, (28), 184-199.
- Albuz, A., Demirci, B. (2018). 2006 İlköğretim müzik dersi öğretim programı ile 2018 ilköğretim müzik dersi öğretim programının karşılaştırılmalı kuramsal çerçeve analizi. *Güzel Sanatlar Enstitüsü Dergisi*, (41), 86-95. DOI: 10.32547/ataunigsed.463634.
- Altun, A. G. F., Yurga, C., Zahal, O., ve Gürpınar, E. (2016). Müzik öğretmeni adaylarının öğrenme stilleri ve alan dersleri başarıları arasındaki ilişkiler. *E-Uluslararası Eğitim Araştırmaları Dergisi*, 6(3). <http://doi.org/10.19169/e-ijer.57956>
- Bailey, K. D. (1987). *Methods of social research*. 3rd Edition, the Free Press, New York. [Adobe Digital Editions]. [https://books.google.com.tr/bookshl=tr&lr=&id=PVDQHRcezMoC&oi=fnd&pg=PR15&dq=Bailey,+K.+D.+ \(1987\).+Methods+of+social+research.+3rd+Edition,+the+Free+Press +New+York.&ots=q6Sm9C1s1i&sig=0R0AR6iJVjVjxs4_8iLZ1zMxk0k&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false](https://books.google.com.tr/bookshl=tr&lr=&id=PVDQHRcezMoC&oi=fnd&pg=PR15&dq=Bailey,+K.+D.+ (1987).+Methods+of+social+research.+3rd+Edition,+the+Free+Press +New+York.&ots=q6Sm9C1s1i&sig=0R0AR6iJVjVjxs4_8iLZ1zMxk0k&redir_esc=y#v=onepage&q&f=false).
- Creswell, J. W. (2017). *Araştırma deseni nicel, nitel ve karma yöntem yaklaşımları: Kuramların kullanımı*. (Çev. S. Mandacı Şahin). Ankara: Eğiten Kitap Yayıncılık. (Orijinal yayın tarihi, 2009)
- Çatal, E. ve Dicle, A. (2014). Teori-araştırma bileşeni: Roy'un uyum modeli örneği. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7(1), 33-45.
- Çoban, S. ve Özdemir, V. (2020). Müzik eğitimcilerinin mesleki doyum düzeylerinin, Clayton Alderfer'in vig (erg) teorisine göre değerlendirmesi "II. uluslararası İstanbul Kodaly eğitim günleri" örneği. *Fine Arts*, 15 (4), 217-232. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/nwsafine/issue/57519/748250>
- Delvin, E., Pillay, T. S. ve Newman, A. (2014). How to write a scientific paper: practical guidelines. *EJIFCC*, 25(3), 259. <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4975199/pdf/ejifcc-25-259.pdf>
- Deniz, J. (2020). Gagne'nin öğretim kuramı temelinde yapılandırılmış piyano derslerinde işbirlikli öğrenme yönteminin işlevselliği. *OPUS International Journal of Society Researches*, 16(31), 4097-4137.

- Deniz, J ve Seçgel, N. (2006). Müzik öğretmenlerinin liderlik stilleri. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (24), 41-58.
- Ertuğrul, T. (2020). Rousseau'nun müzik teorisinin yapı söküümü. *Felsefi Düşün Akademik Felsefe Dergisi*, 2(15), 40-69.
- Kerlinger, F. (1973). *Foundations of behavioral research*. Second edition. London.
- Kılıç D. E. (2016). İlköğretim okulu müzik derslerinde çoklu zeka kuramı'na dayalı öğretimin 6. sınıf öğrencilerinin başarısına ve öğrendikleri bilgilerin kalıcılığına etkisi. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 6(3).
- Kirkman, J. (2012). *Good style: writing for science and technology*. London: Routledge.
- Krumhansl, C. L. (2002). Music: A link between cognition and emotion. *Current Directions in Psychological Science*, 11(2), 45-50.
- Lawson, A. E. (1995). *Science teaching and the development of thinking*. Belmont, CA: Watsworth Publishing Company.
- Layder, D. (1998). Sociological practice: Linking theory and social research. *Sociological Practice*, 1-208.
- Meyer L. B. (1956). *Emotion and meaning in music*. Chicago: Chicago.
- Mouly, G. (1963). *The science of educational research*. New York: American Book Comp.
- Nacakcı, Z. (2009). İlköğretim müzik dersinde çoklu zekâ kuramı dayanaklı ders işleme modelinin öğrencilerin müziksel öğrenme düzeylerine etkisi. *İlköğretim Online*, 8(2), 605-623. Retrieved from <https://dergipark.org.tr/pub/ilkonline/issue/8598/107040>.
- Neuman, W. L. (2008). *Social research methods: Qualitative and quantitative approaches*. İstanbul: Yayın odası.
- Orujov, İ. ve Orujova, T. (2020). Antik Yunan müzik teorisi ve armoni kavramı üzerine bir inceleme. *Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences*, 6(27), 994-1005.
- Özmenteş, S. (2012). İlköğretim müzik eğitiminde yüklenme kuramı perspektifinde nitel bir inceleme. *International Journal of New Trends in Arts, Sports and Science Education*, (1), 91-101.
- Poland, W. (1963). Theories of music and musical behavior. *Journal of Music Theory*, 7(2), 150-173.
- Sağır, T., Gürpınar, E., ve Zahal, O. (2013). Müziksel işitme-okuma-yazma dersi ile diğer alan dersleri arasındaki ilişkilerin karşılaştırmalı olarak incelenmesi. *Fine Arts*, 8(2), 305-314.
- Seale, C. (2001). Qualitative methods. *European Journal of Cancer Care*, 10, 131-136.
- Sternberg, R. J. (1988). Mental self-government: a theory of intellectual styles and their development. *Human Development*, 31(4), 197-221. <http://www.jstor.org/stable/26767535>
- Topaloğlu, T. ve Afacan, Ş. (2020). Türk halk müziği ve Türk sanat müziği teorisi ve uygulaması derslerine ilişkin öğretim elemanı görüşleri. *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(3), 780-793. DOI: 10.31592/aeusbed.737409

-
- Tufan, E., Bulut, F., ve Kılıç, I. (2007). Müzik öğretmeni yetiştiren kurumları kazanmış Ağısl mezunu öğrencilerin müzik kuramları bilgilerinin ölçülmesi ve değerlendirilmesi. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 27(1), 215-225.
- Turhal, E., Kalyoncu, N. ve Keçeci, A. (2018). Çalgı derslerindeki öğretmen-öğrenci iletişimde “transaksiyonel analiz ego durumları”. *Sanat ve Tasarım Dergisi*, 8(2), 42-65. DOI: 10.20488/sanattasarim.529225.